

Tjänsteskrivelse

Datum

2025-02-05

Vår referens

Ylva Rehnström

Utvecklingssamordnare

ylva.rehnstrom@malmo.se

Hållbarhetsrapport - En fördjupad analys av unga Malmöbors fritid

STK-2023-972

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade den 7 maj 2024 (§128) att återremittera *Hållbarhetsrapport En fördjupad analys av unga Malmöbors fritid* till stadskontoret för att, i samråd med berörda nämnder, ta fram konkreta förslag för att främja en mer jämlik tillgång till en meningsfull och utvecklande fritid för stadens barn och unga, med utgångspunkt i forskning och beprövad erfarenhet. Staden har länge arbetat systematiskt och strategiskt för att skapa mer jämlika möjligheter till en utvecklande fritid för Malmö barn och unga. I hållbarhetsrapporten synliggörs kultur- och fritidsnämndernas verksamheter med relevans för barn och ungas fritid. I detta ärende har en bredare sammanställning genomförts över Malmö stads arbete inom området. Även större framtida satsningar lyfts fram. Förslaget är att hållbarhetsrapporten, tillsammans med genomförd sammanställning, skickas på remiss till berörda nämnder för ytterligare tillägg i ärendet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar:

1. Kommunstyrelsens arbetsutskott skickar, utan eget ställningstagande, ärendet på remiss till fritidsnämnden, kulturnämnden, funktionsstödsnämnden, grundskolenämnden, arbetsmarknads- och socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden att besvaras senast den 30 april 2025 utifrån följande frågeställningar:
 - Har nämnden ytterligare kompletteringar och/eller kommentarer i de delar som berör nämndens verksamhet?
 - Ser nämnden behov av ytterligare samverkan och samarbete internt i kommunen och/eller externt med andra aktörer för att främja en jämlik fritid för barn och unga?

Beslutsunderlag

- Hållbarhetsrapport - En fördjupad analys av unga Malmöbors fritid
- Beslut KS 240507 §128 Hållbarhetsrapport - En fördjupad analys av unga Malmöbors fritid
- G-Tjänsteskrivelse KSAU 250210 Hållbarhetsrapport - en fördjupad analys av unga Malmöbors fritid

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2024-04-29

Kommunstyrelsen 2024-05-07

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2025-02-10

Beslutet skickas till

Fritidsnämnden

Kulturnämnden

Funktionsstödsnämnden

Grundskolenämnden

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Stadsbyggnadsnämnden

Tekniska nämnden

Stadskontorets handläggare

Ärendet

Kommunstyrelsen beslutade den 7 maj 2024 (§128) att återremittera *Hållbarhetsrapport En fördjupad analys av unga Malmöbors fritid* till stadskontoret för att, i samråd med berörda nämnder, ta fram konkreta förslag för att främja en mer jämlik tillgång till en meningsfull och utvecklande fritid för stadens barn och unga, med utgångspunkt i forskning och beprövad erfarenhet.

Hållbarhetsrapporten togs fram av en arbetsgrupp med representanter från stadskontoret, kulturförvaltningen och fritidsförvaltningen. I rapporten gjordes en kartläggning av skillnader i deltagande och tillgång till kultur- och fritidsaktiviteter bland unga utifrån kön, svensk eller utländsk bakgrund, socioekonomi samt beroende på var man bor.

I hållbarhetsrapporten framkom det att fritiden för flickor, särskilt flickor med utländsk bakgrund, kan vara förenad med fler utmaningar än fritiden för pojkar. Det konstaterades även att barn med utländsk bakgrund eller sämre socioekonomiska förutsättningar generellt deltar i lägre utsträckning i stadens subventionerade kultur- och fritidsutbud. Det fanns också skillnader utifrån var i staden man bor, med ett lägre deltagande i områden med sämre socioekonomiska förutsättningar jämfört med områden med bättre socioekonomiska förutsättningar. Nationella studier har även visat

att unga hbtqi-personer och unga med funktionsnedsättningar oftare möter hinder för att delta i fritidsaktiviteter jämfört med andra unga.

Med utgångspunkt i analyserna pekade rapporten på vad som skulle kunna utvecklas för att i högre grad uppfylla de målsättningar som styr stadens arbete kring kultur och fritid. Det som lyftes fram var att fortsätta och vidareutveckla arbetet inom följande områden:

- Sänka befintliga trösklar och utveckla utbudet av fritidsaktiviteter.
- Öka tillgången till kompensatorisk verksamhet för de barn staden inte når idag.
- Hörsamma barns egna röster.
- Öka kunskapen och möjlighet till deltagande i meningsfulla och utvecklande fritidsaktiviteter för unga med funktionsnedsättning.
- Utveckla samverkan för lokal utveckling.

Staden har länge arbetat systematiskt och strategiskt för att skapa mer jämlika möjligheter till en utvecklande fritid för Malmös barn och unga. Ett arbete som involverar många av stadens förvaltningar. I hållbarhetsrapporten beskrivs endast det utbud av kultur- och fritidsverksamhet som erbjuds eller finansieras av stadens kultur- och fritidsförvaltningar. För att kunna möta det uppdrag som stadskontoret fått i och med återremissen behövs en överblick av vad som görs idag, som även inkluderar andra förvaltningar. Stadskontoret har därför, i samarbete med fritidsförvaltningen, kulturförvaltningen, grundskoleförvaltningen, funktionsstödsförvaltningen och stadsbyggnadskontoret sammanställt nämndernas pågående och planerade arbete för att främja en jämlik fritid för barn och unga. Resultatet av sammanställningen redovisas nedan.

Sammanställningen föreslås sedan skickas ut på remiss för att fånga upp ytterligare tillägg från nämnderna. Resultatet av detta kommer sedan att rapporteras till kommunstyrelsen.

Sammanställning av pågående och planerat arbete i staden för att främja en jämlik fritid för barn och unga

Denna sammanställning beskriver översiktligt förvaltningarnas pågående och planerade insatser för att främja en jämlik fritid för barn och unga. I slutet av sammanställningen lyfts större framtida planerade satsningar fram som är tänkt att leda till ytterligare förstärkning och vidareutveckling av det arbete som redan görs i staden.

Mötesplatser, drop-in-verksamhet och lovaktiviteter

För att motverka ojämlika skillnader när det gäller ungas deltagande i meningsfulla och utvecklande fritidsaktiviteter krävs ett målmedvetet arbete med att ytterligare sänka

befintliga trösklar. Mötesplatser, drop-in-verksamhet och lovaktiviteter är exempel på öppna verksamheter med lägre trösklar för deltagande jämfört med mer strukturerad verksamhet, som föreningar och kulturskola.

- **Öka tillgången till mötesplatser:** Malmö stad erbjuder en variation av mötesplatser för barn och unga. Detta sker till exempel genom stadens egna fritidsgårdar, bibliotek, allaktivitetshus och mötesplatser, liksom genom att hyra ut lokaler till föreningar och stötta föreningsdrivna mötesplatser med verksamhetsbidrag. Dessa öppna verksamheter har lägre trösklar för deltagande jämfört med mer strukturerad verksamhet, som föreningar och kulturskolans kursverksamhet. Kulturnämnden, fritidsnämnden och funktionsstödsnämnden ska arbeta för att öka tillgången till mötesplatser i linje med *Strategi för ett samordnat arbete med stadens mötesplatser och fritidsgårdar för barn och unga* som antogs 2022. Det pågår en samverkan i staden för att identifiera möjlig samlokalisering av verksamheter i syfte att nå fler och att använda lokalytor mer resurseffektivt. Arbetet bedrivs bland annat genom kartläggning och analys av befintliga och framtida möjligheter för samlokalisering mellan förvaltningar samt mellan förvaltningar och föreningsdrivna mötesplatser. Kulturnämnden, fritidsnämnden och funktionsstödsnämnden samverkar även kring utveckling av mötesplatser och fritidsgårdar för barn och unga med funktionsnedsättningar.
- **Utveckla nya bibliotek:** Kulturnämnden planerar att fortsätta utveckla nya bibliotek i linje med stadens *Utvecklingsplan lokaler Biblioteken i Malmö 2025–2034*. Under 2024 invigdes det nya biblioteket Kulturfyren i Hyllie som ska fungera som ett områdesbibliotek med ett serviceområde som utöver Hyllie även innefattar Holma och Kroksbäck. På Kulturfyren kommer verksamheterna Hylliebiblioteket och den helt nya verksamheten *Work in progress*, som blir en speciell mötesplats för unga som vill fördjupa sitt intresse för kultur, och Dawit Isaak-biblioteket att rymmas. Dawit Isaak-biblioteket och *Work in progress* öppnar under 2025.
- **Befintliga allaktivitetshus och etablering av nya:** Allaktivitetshusen är mötesplatser som erbjuder kostnadsfria aktiviteter till barn, unga och vuxna. Aktiviteterna utgår från vad besökarna och de boende i området själva önskar. I Malmö finns fyra allaktivitetshus. De finns på Lindängensskolan, Hermodsdalsskolan, Apelgårdsskolan och Munkhätteskolan. Kulturnämnden fortsätter också undersöka och bereda förutsättningarna för etablering av nya allaktivitetshus utifrån framtagna *Utvecklingsplan för allaktivitetshusmodellen 2025–2034*. I Malmö stads budget för 2025 beslutades att ett femte allaktivitetshus ska öppnas.

- **Föreningsdrivna mötesplatser:** Fritidsnämnden har under 2023/2024 genomfört ett omfattande arbete med föreningsdrivna mötesplatser. Under 2023 togs överenskommelser för föreningsdrivna mötesplatser och allmänna samlingslokaler fram. Dessa utvecklas och kompletteras nu för att följas upp under 2024/2025. Den förväntade effekten är att dessa mötesplatser ska skapa ett ökat utbud av kultur- och fritidsaktiviteter, bättre förutsättningar för lokalt förankrade föreningar att verka, ökad kunskap om barn och ungas villkor i områden samt bättre förutsättningar för samverkan i de lokala områdena.
- **Drop-in verksamhet och lovaktiviteter:** Syftet med drop-in verksamhet och lovaktiviteter är att erbjuda prioriterade målgrupper en möjlighet att vara med på avgiftsfria aktiviteter och komma i kontakt med föreningslivet. Samtidigt ger det föreningar möjligheten att få nya medlemmar. Genom satsningar i prioriterade geografiska områden, samt gentemot prioriterade målgrupper, bidrar dessa verksamheter till ett mer jämlikt nyttjande av kultur- och fritidsutbudet. Kulturnämnden, fritidsnämnden och tekniska nämnden arbetar för att stärka och formalisera samverkan, nämnderna emellan, med syfte att skapa bättre förutsättningar för samordning vad gäller målgrupp, geografi och utbud. Under mandatperioden planerar nämnderna att planera och följa upp lovsatsningar för att få en helhetsbild av stadens insatser.

Kulturförvaltningen arbetar med att öka tillgången till kultur på lov, helger och kvällar och på fler platser i staden. Detta sker inom befintlig budget genom att kulturnämnden i och med införandet av ett resurseffektivt basutbud på skoltid kan omfördela medel till utbud på barns och ungas fritid. Unga i gymnasieåldern prioriteras särskilt exempelvis genom att Malmö kulturskola utökar antalet tillfällen av Kulturskolan Session för den äldre målgruppen. Kulturskolan Session är ett evenemang öppet för alla ungdomar mellan 13 och 19 år med aktiviteter som karaoke, quiz, live-musik, kreativt pyssel och öppen scen erbjuds gratis. Malmö konsthall erbjuder kontinuerligt uppsökande pedagogisk verksamhet i nära samverkan med bland annat bibliotek, MKB och lokala aktörer från civilsamhället. Malmö museum planerar framåt att utöka samverkan med civilsamhälle och föreningsliv för att möjliggöra verksamhet för unga på kvällar och helger i museets lokaler.

Under paraplyvarumärket och plattformen *Kul i Malmö* samlas och kommuniceras alla aktiviteter som är gratis att delta i och som riktar sig till barn och unga i åldern 6 – 25 år.

- **Ung i sommar:** Arbetsmarknads- och socialförvaltningen samordnar arbetet med *Ung i sommar* som syftar till är att ge Malmös ungdomar tillgång till en meningsfull sysselsättning under sommarlovet.
- **Utlåning av fritidsmaterial på fritidsbanken:** Fritidsnämnden erbjuder utlåning av fritidsmaterial via Fritidsbanken. Detta möjliggör för fler att ta del av idrott och rekreation under alla delar av året.

Stödsystem till föreningar och organisationer

En stor del av de samlade resurserna till kultur- och fritidsverksamheter i staden fördelas via fritidsförvaltningens stödsystem till föreningar (bidrag samt lokaler och anläggningar). I hållbarhetsrapporten lyfts att detta system gynnar vissa grupper av barn och unga mer än andra då det premierar verksamhet som har en regelbunden aktivitet och där varje deltagare möter upp eller tränar flera gånger varje vecka. Dessa verksamheter är oftast idrottsföreningar, och då särskilt tävlingsidrott, vilket är verksamheter som i högre grad är tillgängliga för och attraherar pojkar, barn med goda socioekonomiska förutsättningar och barn med svensk bakgrund. Arbetsmarknads- och socialnämnden ger även stöd till organisationer inom det sociala området samt funktionsstödsnämnden till organisationer inom funktionsstöds- och äldreområdet. Flera av de organisationer som får bidrag av dessa nämnder arbetar också för att främja barn och ungas aktiva fritid.

Fritidsnämnden kommer under 2025 och framåt att genomföra en översyn av följande stöd till föreningslivet med syfte att främja en mer jämställd och jämlik fördelning.

- **Översyn av fritidsnämndens aktivitetsstöd till föreningar:** Aktivitetsstödet är ett av de grundläggande bidragen vars syfte är att stödja bidragsberättigade föreningar att aktivera sina medlemmar i grupp. Stödet betalas ut för varje bidragsberättigad medlem som deltagit i en godkänd aktivitet. Det nuvarande regelverket är mer gynnsamt för vissa typer av verksamheter, särskilt den typ av föreningsverksamhet som är mer traditionell idrottsverksamhet, såsom lagidrott. Av totalt utbetalt aktivitetsstöd beviljades cirka 10 miljoner kronor till målgruppen barn och unga 4–25 år. Majoriteten av bidragsberättigade föreningar är idrottsföreningar vilket medför att störst del av stödet, cirka 80 procent, beviljas till idrottsverksamhet. Under 2025 planerar fritidsnämnden att genomföra en översyn av aktivitetsbidraget och översynen förväntas få effekt 2026. Det huvudsakliga syftet med översynen är att ta fram ett förslag på ett nytt aktivitetsstöd som inkluderar fler verksamheter och fler grupper. Målet är att ta fram ett förslag på ett regelverk som skapar förutsättningar för en mer jämlik och jämställd fördelning av aktivitetsstödet.

- **Översyn av de riktlinjer som styr fördelningen av tider till föreningar i Malmö:** En översyn ska genomföras av de riktlinjer som anger hur tider till nämndens anläggningar ska fördelas till olika föreningar och idrotter. Målsättningen är att utforma fördelningsprinciper som gör det enklare för nämnden att få fler barn och ungdomar i rörelse samt säkerställer en mer rättvis fördelning mellan de olika typer av fritidsaktiviteter som erbjuds barn och unga i Malmö. Fördelningsprinciperna för utomhusidrotter kommer att revideras under 2025, medan hela översynen beräknas att vara klar 2026.

Vidare arbetar fritidsnämnden på olika sätt med insatser för att stärka ledarförsörjningen inom föreningslivet. En god ledarförsörjning inom föreningslivet är central för att skapa en jämlik och inkluderande fritid för barn och unga. Engagerade och kompetenta ledare bidrar till en trygg miljö och med en stark ledargrund kan föreningar skapa hållbara verksamheter som möter alla barns behov. Förutsättningar för fler ledare möjliggör dessutom att äldre ungdomar får chans att prova på ledarskap och bli förebilder för de yngre. Fritidsnämnden erbjuder föreningsutbildningar, utbildning för unga ledare samt ledararvode för bland annat drop-in-verksamhet och lovaktiviteter.

Samverkan för en mer jämlik fritid

I Hållbarhetsrapporten lyfts att komplexa frågor kräver samverkan mellan berörda aktörer. Stärkt samverkan mellan kommunens nämnder och civilsamhället är avgörande för att skapa en inkluderande och meningsfull fritid för alla Malmöbor.

- **Budgetuppdrag – ta fram samverkansmodell för att främja barns aktiva fritid:** I Malmö stads budget 2024 fick grundskolenämnden, fritidsnämnden och kulturnämnden i uppdrag att, i nära samarbete med civilsamhället, ta fram en samverkansmodell för att fler barn ska ha ett aktivt fritidsliv. Som en del i detta kartlägger förvaltningarna under hösten 2024 befintliga samverkansmodeller på både förvaltningsövergripande och i staden. Kartläggningen kommer att utgöra ett underlag för fortsatt fördjupat samarbete nämnderna emellan och med civilsamhället, samt en inriktning för gemensamma prioriterade insatser framöver. Budgetuppdraget kommer att återrapporteras till kommunfullmäktige under våren 2025.
- **Samverkan med civilsamhället:** Samverkan med civilsamhället sker på flera sätt i nämnderna, bland annat genom Idéburet offentligt partnerskap (IOP), överenskommelser och andra samarbetsformer. Nedan ges exempel på pågående partnerskap och samarbeten:
 - **IOP Jämlik hälsa:** Arbetsmarknads- och socialförvaltningen ingår bland annat i IOP Jämlik hälsa tillsammans med kulturförvaltningen,

Rädda Barnen och Malmö universitet. Arbetet utgår från stadsdelen Lindängen och syftar till att öka deltagarnas psykiska och sociala hälsa, bidra till en mer jämlik hälsa och en meningsfull fritid. Framåt planeras aktiviteter som barnen har önskat till den nya verksamheten.

- **IOP FIFH Malmö:** Funktionsstödsförvaltningen ingår i ett IOP med föreningen och parasportorganisationen Föreningen idrott för handikappade (FIFH) Malmö. Syftet är att bidra till ökad självständighet och förbättrad hälsa för barn, unga och vuxna med funktionsnedsättning. Samarbetet syftar även till att sprida FIFH:s kompetens inom Malmö stad till fler målgrupper. Funktionsstödsförvaltningen har också ett IOP med föreningen Autism Skåne för en mötesplats för barn, unga och vuxna med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar under verksamhetsåren 2024–2025.
- **Samarbete med Kollaborativet:** Vidare finns ett pågående samarbete med den ideella föreningen och scenkonstgruppen Kollaborativet i Malmö och funktionsstödsförvaltningens barnenhet. Målgruppen för Kollaborativets aktuella projekt med funktionsstödsförvaltningen är barn och unga med flerfunktionsnedsättningar som sällan eller aldrig tar del av konst- och kulturupplevelser på fritiden tillsammans med deras familjer. Under 2024 har aktiviteter hållits på ett barnboende och en korttidsverksamhet.
- **Överenskommelse med Svenska parasportförbundet:** Fritidsnämnden har tagit fram en ny överenskommelse med tillhörande aktivitetsplan tillsammans med Svenska Parasportförbundet för 2024 och som syftar till att utveckla nämndens tillgänglighetsarbete och skapa aktiviteter för personer med funktionsnedsättning. Vidare arbetar nämnden med dialogforumet *Friskusgruppen*, som har ett fokus på målgruppen barn och unga med funktionsnedsättning.

Aktiviteter i anslutning till skolan och närområdet

För att minska ojämlika skillnader i ungas deltagande i meningsfulla och utvecklande fritidsaktiviteter behövs ett fortsatt målmedvetet arbete för att sänka befintliga trösklar för vissa grupper, framför allt i de mer instrumentella verksamheterna¹. Det kan till

¹ Föreningar, till exempel idrottsföreningar och kulturskolan, utgör exempel på verksamheter vars aktiviteter till stor del kan beskrivas som instrumentella. Instrumentella verksamheter utmärks av att (1) de är organiserade, (2) deltagarna måste underordna sig bestämda och klart uttalade kortsiktiga och långsiktiga mål, (3) de är strukturerade och fodrande, (4) aktiviteten är organiserad som undervisningssituation. Till expressiva fritidsarenor räknas exempelvis fritidsgårdar, bibliotek och

exempel handla om att justera utbudet så att det bättre möter behov och intresse hos alla grupper av barn, minska ekonomiska hinder som finns för att delta och förlägga instrumentella verksamheter i anslutning till skolor och skoldagens slut. Att förlägga verksamheter i anslutning till skolan och skoltid, eller i närområdet där barnen bor ökar möjligheterna för barn med sämre socioekonomiska förutsättningar att faktiskt delta på aktiviteterna. Nedan ges exempel på insatser i anslutning till skola och närområdet:

- **Fritidshem:** En del av grundskolenämndens grunduppdrag är att bidra till att barn ska få utveckla kännedom om samhällets kulturutbud och ha en inblick i närsamhället samt dess kultur- och föreningsliv. Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation. Fritidshemmet har en viktig roll i att främja allsidiga kontakter och social gemenskap för barn utanför skoltiden. Malmö har en hög andel elever inskrivna i fritidshem i nationell jämförelse. Under de senaste fem åren har Malmö legat på en högre nivå än både genomsnittskommunen och de andra storstadskommunerna. År 2023 var andelen barn mellan 6–12 år i fritidshem 63 procent en ökning med två procentenheter sedan 2022. Det är dock en stor spridning mellan skolorna i hur hög andel elever som är inskrivna på fritidshem beroende på boendeområde. Det skiljer cirka 50 procentenheter mellan den skola som har högst och den som har lägst andel inskrivna elever i fritidshem i förskoleklass till årskurs 5. Fritidshemmet är organiserat så att det möjliggör för föräldrar att förvärvsarbeta eller studera. I Malmö beviljas dock många elever fritidshemsplats utifrån elevens egna behov, när vårdnadshavarna inte förvärvsarbetar eller studerar. Under läsåret 2022/23 beviljades minst 477 elever en sådan fritidshemsplats och det vanligaste skälet till beviljande var språkliga skäl, när eleven har ett annat modersmål än svenska.
- **Kulturella allemansrätten:** Genom den kulturella allemansrätten arbetar kulturnämnden med att skapa ett samordnat och behovsbaserat kulturutbud under barns och ungas skoltid och fritid. Inom ramen för detta arbete erbjuds Kulturell allemansrätt på skoltid sedan hösten 2022, vilket är ett basutbud av kulturupplevelser som kulturförvaltningen erbjuder barn och unga i förskola, grundskola och gymnasium. Det säkerställer att alla barn och unga får minst en kulturupplevelse per år och kännedom om Malmös stora och breda kulturutbud. För att arbeta strukturerat med att öka barns och ungas delaktighet och inflytande på kulturutbudet har hittills åtta förskolor och tio grundskolor

simhallar. Karaktäristiskt för expressiva aktiviteter är att deltagarna (1) kan komma och gå som de vill, (2) välja kortsiktiga mål med aktiviteten, (3) bestämma själva vad de vill göra. Instrumentella och expressiva fritidsaktiviteter attraherar och engagerar delvis olika grupper av deltagare, vilket beskrivs närmre i hållbarhetsrapporten.

valts ut att vara dialogpart, det vill säga där kulturförvaltningen kan föra dialog med barn och unga, om den kulturella allemansrätten på skoltid.

- **El-sistema:** Malmö kulturskola driver verksamheten El-sistema, som är en lågröskelverksamhet med inriktning kör- och orkesterverksamhet förlagd på skolor. El-sistema är i nuläget aktivt på sex skolor i Malmö (Krocksbäcksskolan, Sofielundsskolan, Rosengårdsskolan, Kirsebergsskolan, Rörjösskolan, Johannesskolan). Konceptet fortsätter att anpassas och utvecklas för än mer likvärdigt deltagande, bland annat genom cirkussatsning på Örtagårdsskolan. Erbjudandet kommer också utvidgas till att även inkludera anpassad grundskola.
- **Modellen Skol-IF:** Fritidsnämnden och grundskolenämnden verkar för att sänka trösklar och engagera målgruppen barn och unga genom konceptet Skol-IF. Sedan flera år ger fritidsnämnden verksamhetsstöd till Skolidrottsförbundet som i sin tur arbetar med stöd till Skol-IF. Skol-IF är en ideell idrottsförening som drivs av elever själva på en skola, med syfte att erbjuda idrott och rörelseaktiviteter i anslutning till skoltiden. Konceptet bygger på att främja fysisk aktivitet, gemenskap och inkludering genom att eleverna själva planerar och organiserar aktiviteterna, ofta med stöd från personal och Riksidrottsförbundet. Under våren 2024 tecknades ett nytt avtal om verksamhetsstöd med Skolidrottsförbundet. I nuläget är Bulltofta Skol-IF bidragsberättigad och sex Skol-IF är i gång med registreringsprocessen.
- **Föreningsträffar:** Arbetsmarknads- och socialförvaltningen samarbetar med ett 30-tal av de kommunala skolorna i Malmö stad utifrån samverkansmodellen SSPF (Skola, socialtjänst, polis och fritid i samverkan). En av de valbara insatser som arbetsmarknads- och socialförvaltningens enhet förebyggande och tidigt stöd erbjuder de skolor som ingår i SSPF, är så kallade Föreningsträffar. Syftet med föreningsträffarna är att fler barn ska få information och kunskap om vilket utbud av fritidsaktiviteter som finns i deras närområde.
- **Aktiv fritid:** Sedan 2023 driver arbetsmarknads- och socialförvaltningen även ESF-projektet *Barns rätt till vila, lek och fritid*, även kallat *Aktiv fritid*. Projektet bygger vidare på redan upparbetad samverkan utifrån arbetet med SPFF. Projektet drivs vid Stenkulaskolan och Sofielundsskolan. De båda skolorna ligger i socioekonomiskt svagare områden. I närområdet till Stenkulaskolan finns det ett lägre utbud av föreningar och eleverna vid Sofielundsskolan nås inte av föreningar i den utsträckning som kan förväntas med tanke på utbudet som finns. ESF-projektet *Barns rätt till vila, lek och fritid* bygger på att arbetsmarknads- och socialförvaltningen samarbetar med föreningar som sedan

håller i verksamhet för barnen på skolorna i lokaler som tillhör skolan, närliggande fritidsgårdar eller i föreningarnas egna lokaler. Från och med hösten 2024 kommer projektet att fördjupa sitt arbete med barn som har olika former av funktionsnedsättningar. Detta kommer att göras i samverkan med Kommunikationsskolan som är en grundskola för elever med generell språkstörning. Där kommer det att erbjudas anpassade aktiviteter som arbetas fram tillsammans med skolans specialpedagoger. Projektet kommer att pågå till och med februari 2026.

- **Skapande skola:** Skapande skola är en återkommande insats som bygger på ett statligt bidrag som fördelas av Kulturrådet. Genom möten med professionella kulturaktörer och kulturverksamheter ger bidraget elever i grundskola och anpassad grundskola möjlighet att fördjupa sig inom en variation av olika konst- och kulturuttryck, utveckla sitt eget skapande samt uppleva och utveckla förståelse för professionella konst- och kulturuttryck. Sedan starten 2008 har Skapande skola fått stort genomslag i Malmö och omkring 65 procent av Malmös elever i grundskola och anpassad grundskola tar årligen del av insatsen. Inför läsåret 2024/25 ansökte 69 av Malmös cirka 80 kommunala grundskolor om bidraget, vilket innebär en stor geografisk spridning.
- **Grundskolefotboll mot rasism (GFMR):** Denna insats är ett initiativ med koppling till skolan och dess värdegrundsuppdrag, i samarbete med Malmö FF. GFMR började som ett samarbete mellan Malmö stad och Malmö FF år 2010 genom en fotbollsturnering för 12-åringar under temat Ge rasism rätt kort. GFMR använder fotbollen som verktyg och Malmö FF som förebild i arbete med mänskliga rättigheter utifrån barnkonventionen. Sedan 2010 har satsningen både fördjupats med engagemang och workshops utanför plan och breddats med idag över trettiofem medverkande skolor. GFMR har nått en spridning i hela staden sedan starten och barns delaktighet och erfarenheter är grundläggande i arbetet. Samarbetet är även certifierat av LUCS (Föreningen för lokal Unesco-samverkan Sverige) som verkar för att skapa hållbara platser som präglas av social jämlikhet och lika rättigheter och möjligheter för alla. Som en avslutning på läsåret 2023/2024 arrangerades en aktivitetsdag på Hyllie IP. Elever från 25 olika skolor deltog och 20 föreningar var med och visade upp sig för att inspirera unga att röra på sig.

Hörsamma barns egna röster

I Hållbarhetsrapporten lyfts betydelsen av att hörsamma barns och ungas egna röster för att skapa inkluderande och meningsfulla kultur- och fritidsaktiviteter. När barn och ungdomar ges utrymme att aktivt delta i beslutsprocesser ökar möjligheterna att skapa en verksamhet som speglar deras behov, önskemål och intressen. Det ger också en

möjlighet att identifiera barns och ungas egna upplevelser av utmaningar och hinder för att delta i fritidsaktiviteter. Många av verksamheterna i Malmö stad har redan väl utvecklade metoder och kanaler för att fånga barns egna perspektiv på sin fritid och nedan ges exempel på detta.

- **Ung livsstil:** Undersökningen *Ung livsstil* har kontinuerligt genomförts sedan 2015 bland barn och unga i årskurs 4, 7, 9 och gymnasiet i Malmö. Syftet är att samla in information om barn och ungas livsstil, intressen, kultur- och fritidsvanor och upplevelser av hälsa och välmående. En central del av arbetet med *Ung livsstil* är att identifiera skillnader och likheter i levnadsvanor mellan olika grupper av unga i Malmö och hur faktorer som socioekonomisk bakgrund, kön, ålder och bostadsområde påverkar ungas förutsättningar och tillgång till en jämlik fritid. Under 2025 kommer en ny Ung livsstil-undersökning genomföras. För att få bättre kunskap om kultur- och fritidsvanor hos barn och unga med funktionsnedsättningar genomfördes under hösten 2024 dessutom en riktad Ung livsstil-undersökning i anpassad grundskola och gymnasium.
- **Malmö stads preventionenkät:** Vartannat år besvarar elever i åk besvarar elever i skolår 6–9 och år 1–2 på gymnasiet på Malmö stads preventionenkät som mäter risk- och skyddsfaktorer i barnens livsmiljöer.
- **Elevenkäter:** I grundskoleförvaltningen genomförs regelbundet enkäter där eleverna får uttrycka sina åsikter om sin skola och fritidshem. Enkäten genomförs i grundskolan i årskurs 3, 5, 7 och 9. I den anpassade grundskolan genomförs enkäten i alla årskurser. I enkäterna får eleverna bland annat svara på frågor om hur de uppfattar sitt skolarbete och om de får påverka aktiviteter i fritidshemmet. Resultaten används som underlag i skolornas och huvudmannens löpande utvecklingsarbete.
- **Centrala elevrådet:** Sedan 2022 har grundskoleförvaltningen ett centralt elevråd bestående av representanter från 15 skolor i årskurs 8 och 9. Syftet med det centrala elevrådet är att utgöra en länk i elevernas inflytande mellan de lokala elevråden och förvaltning och nämnd. I detta forum ges eleverna möjlighet att diskutera sin skoltid samt andra frågor som påverkar och engagerar dem, däribland rätten till en meningsfull fritid. Det centrala elevrådet har bland annat diskuterat vad som hindrar dem och deras klasskamrater från att delta i fritidsaktiviteter. Detta har varit en del av den kartläggning som genomförs inom ramen för uppdraget i budget 2024 om att ta fram en samverkansmodell för att främja barns aktiva fritid.
- **Involvering av barn och unga kopplat till kultur- och fritidsverksamhet:** Kulturförvaltningen och fritidsförvaltningen arbetar också med att utveckla och

etablera forum för ungdomsdialog. Ett pågående utvecklingsarbete är att etablera ett förvaltningsövergripande ungdomsråd med fokus på representation och mångfald. Vidare är Ung i sommar-praktikanter, och andra unga som får anställning på kulturförvaltningen och fritidsförvaltningen, med och utvecklar verksamheten. Ett särskilt fokus har lagts på inkludering av unga med funktionsnedsättningar där fritidsförvaltningen, kulturförvaltningen och funktionsstödsförvaltningen har samverkat för att återkommande ta emot Ung i sommar-praktikanter i anpassad praktik. Praktikanternas kunskap tas tillvara för att skapa och driva tillgängliga arrangemang, aktiviteter och verksamheter för unga vuxna med funktionsnedsättning.

- **Unga ledare:** En annan insats, som fritidsförvaltningen ansvarar för, är programmet *Unga ledare*, som syftar till att utbilda ungdomar i ledarskap, ansvarstagande och barns rättigheter. Programmet sker i samarbete med Rädda Barnen och har ett starkt fokus på att ungdomar ska kunna ta ledande roller i fritidsaktiviteter och evenemang. Detta inte bara stärker ungdomars ledarskapsförmågor och arbetslivserfarenheter, utan skapar också en känsla av delaktighet och ägarskap över fritidsutbudet i Malmö.
- **Utveckla barns och ungas delaktighet i och inflytande över mötesplatserna och fritidsgårdarna:** Utifrån en av inriktningarna i *Strategi för ett samordnat arbete med stadens mötesplatser och fritidsgårdar för barn och unga* ska kulturförvaltningen, funktionsstödsförvaltningen och fritidsförvaltningen i samverkan arbeta med att utveckla barns och ungas delaktighet i och inflytande över mötesplatserna och fritidsgårdarna. Det innebär att barnrätten och funktionsrätten ska tillämpas i samtliga inriktningar som beskrivs i denna strategi. Vidare ska arbetssätt och metoder för barns och ungas delaktighet och inflytande gemensamt utvecklas samt användas systematiskt och kontinuerligt för att öka barns och ungas delaktighet, inflytande och självbestämmande vad gäller de frågor och beslut som rör dem kopplat till mötesplatser och fritidsgårdar. Arbetssätten och metoderna ska vara anpassade för barns och ungas olika förutsättningar, funktionsförmåga och olika sätt att kommunicera.
- **Barns önskemål fångas upp på funktionsstödsförvaltningens barnenhet:** På funktionsstödsförvaltningen arbetar barnenheten med att hämta in barns önskemål om aktiviteter och förmedla önskemålen vidare tillbaka in i verksamheten och till berörda aktörer inom fritids- och kulturområdet. Vidare arbetar funktionsstödsförvaltningen med kompetensutveckling för personal i kommunikation och kommunikationsstöd, såsom alternativ och kompletterande kommunikation (AKK) och Kombo, för att skapa en kommunikativ miljö runt barnen och ökad förståelse för vad barnen vill.

Kommunikation och kommunikationsstöd är också centralt för att nå ut med information om fritids- och kulturaktiviteter till barn och unga med funktionsnedsättningar. Under mandatperioden kommer ett arbete att göras tillsammans med fritids- och kulturförvaltningarna med fokus på att förbättra kommunikationen kring fritids- och kulturaktiviteter.

- **Arbetsmarknads- och socialförvaltningens insatser bygger på barns delaktighet:** Flera av de åtgärder som arbetsmarknads- och socialförvaltningen genomför för att främja en jämlik fritid för barn och unga i Malmö sker i samverkan med andra förvaltningar, civilsamhälle och andra aktörer. Samtliga arbetssätt bygger på att barnen själva görs delaktiga i planering och genomförande av aktiviteterna. För detta används olika metoder, bland annat i samarbete med Rädda barnen som genomför workshops med barnen för att dels höja barnens kunskap om deras rättigheter, dels arbeta med normer och värderingar. Vid de aktiviteter som genomförs inom ramen för ESF-projektet *Barns rätt till vila, lek och fritid* skapas delaktighet för barnen i samarbete med de aktuella skolorna som ingår i samverkansmodellen SSPF.
- **Barn och ungas delaktighet i planeringen av staden:** Barn och unga är experter på sin vardagsmiljö, därför arbetar stadsbyggnadskontoret både med att utveckla barnperspektivet i planeringen och stärka barns egna förmågor att ta plats och vara delaktiga i utvecklingen av staden. Genom metoden ”Min plats – barn och unga undersöker sin vardagsmiljö” lär sig barn enkel platsanalys för att identifiera till exempel hinder för att besöka en plats eller att ta sig runt i staden. De lär sig också om befintliga kontaktvägar till kommunen om de upptäcker problem i närmiljön eller har en idé som de vill att politikerna ska ta ställning till. Stadsbyggnadskontoret använder Min plats för dialog med barn och unga i tidiga planeringsskeden men den kan även användas helt fristående från planeringsprocessen.

I plan- och bygglagen finns en lagstadgat rätt för medborgare att komma med synpunkter på kommunens planeringsförslag under samråd och granskning. Få barn och unga är medvetna om den rättigheten och under 2025 kommer stadsbyggnadskontoret därför informera och utbilda barn och unga om sina rättigheter och ta fram en metod för att göra det lättare för dem att bidra med sina synpunkter.

Lokal utveckling

Ett utvecklingsområde som lyfts fram i hållbarhetsrapporten är samverkan för lokal utveckling. I september 2024 beslutade kommunfullmäktige om ett stadsövergripande arbete med fokus på strukturer för lokal utveckling inklusive ytterligare kraftsamlande insatser som ska ske i några få av stadens geografiska områden (STK-2023-137). Redan

idag kraftsamlar nämnderna där behoven är som störst och flera insatser har en stark lokal förankring. Det finns också upparbetad samverkan och flertalet initiativ med civilsamhället som syftar till lokal utveckling i Malmö stads olika områden. Den föreslagna strukturen för lokal utveckling är tänkt att ta tillvara och bygga vidare på tidigare erfarenheter av samverkan, men med ett tydligt fokus på geografiska skillnader och Malmöbors skilda behov och förutsättningar. Strukturerna ska också ge ytterligare kraft åt stadens ansträngningar att ge fler barn och unga goda förutsättningar till en meningsfull och utvecklande fritid. Fritidsnämnden har fått samordningsansvaret för arbetet med samverkan för lokal utveckling och kommunstyrelsen samordningsansvaret för kraftsamlande insatser.

Kommande större satsningar

En stor del av insatserna som nämns ovan är vidareutveckling av redan pågående arbete. Utöver detta planeras även större satsningar som är tänkt att leda till ytterligare förstärkning av det arbete som redan görs i staden, inklusive satsningar som kommunfullmäktige beslutat i och med Malmö stads budget för 2025. Nedan lyfts dessa kommande större satsningar.

Nytt allaktivitetshus

Allaktivitetshusen är en riktad, kompensatorisk verksamhet och spridningen av allaktivitetshusen sker med utgångspunkten att verksamheterna ska startas upp där de behövs som mest. Spridningen av allaktivitetshusen utgår från den tioåriga utvecklingsplan som antogs av kulturnämnden 2020 (reviderad 2023) och som pekar ut de områden i staden som är prioriterade för nya satsningar. 2025 startar kulturförvaltningen Malmös femte allaktivitetshus. Målsättningen är att den nya verksamheten ska vara igång under hösten 2025. Vilken skola som kommer att vara mottagare av verksamheten beslutas i nära dialog med grundskoleförvaltningen.

Särskild satsning på jämlik fritid i budget 2025

I Malmö stads budget 2025 prioriteras arbetet för att kommunens utbud och insatser för ungas kultur- och fritidsaktiviteter ska finnas i hela staden, även på lov och helger, med ett särskilt fokus på att nå de grupper som idag saknar en meningsfull fritid. Under 2025 tillförs kulturnämnden 13 mnkr för arbete med nytt allaktivitetshus, biblioteket Kulturfyren samt kulturskolan, för att göra verksamheten mer tillgänglig och bredda deltagandet i hela Malmö. Fritidsnämndens ram förstärks med 8 mnkr avseende jämlik fritid och för att stötta stadens allmänna samlingslokaler. Vidare avsätts 8 mnkr för att förstärka arbetet med lovaktiviteter, inklusive förstärkt kommunikation och möjlighet för barn att transportera sig till aktiviteter.

Lokal utveckling och kraftsamlande insatser

Under 2025 påbörjas arbetet med att omsätta beslutet kring utveckling av strukturer för lokal utveckling och kraftsamlande insatser. Fritidsnämnden har samordningsansvaret

när det gäller strukturer för samverkan på lokal nivå för lokal utveckling och arbetar med att ta fram formerna för detta arbete. Vidare arbetar kommunstyrelsen med att ta fram processen för arbetet med kraftsamlande insatser. I det ingår att föreslå prioriterade geografiska områden samt vilka nämnder och bolag som ska få ett särskilt ansvar i arbetet.

Pågående uppdrag från budget 2024

I budget 2024 fick grundskolenämnden, fritidsnämnden och kulturnämnden i uppdrag att, i nära samarbete med civilsamhället, ta fram en samverkansmodell för att fler barn ska ha ett aktivt fritidsliv. Under 2025 kommer grundskoleförvaltningen, kulturförvaltningen och fritidsförvaltningen arbeta vidare med insatser för barn och ungas fritidsliv med avstamp i kartläggningen som gjorts inom ramen för budgetuppdraget. Genom stärkt samverkan kan nämndernas arbete inom området intensifieras och bidra till att fler barn får en meningsfull fritid.

Stadskontorets bedömning

Stadskontoret ser, genom sammanställningen av pågående och planerat arbete som genomförts, att mycket arbete pågår, eller planeras att starta upp, för att främja en jämlik fritid för barn och unga. Arbetet har dessutom ytterligare förstärkts med särskilda satsningarna i budget 2025. I sammanställningen framkommer också att en stor del av det pågående arbetet kontinuerligt vidareutvecklas och anpassas för att staden bättre ska nå ut till fler barn och unga, särskilt de barn och unga som är svåra att nå. Det finns även en rad kommande satsningar som förväntas ge resultat i arbetet. Ett exempel är budgetuppdraget för att ta fram en samverkansmodell för att fler barn ska ha ett aktivt fritidsliv och som till stor del tangerar detta uppdrag. Budgetuppdraget ska återslagas under våren 2025. Stadskontorets bedömning är att det pågående och planerade arbetet, inklusive de särskilda satsningar som är planerade under 2025, förstärker arbetet för en mer jämlik fritid.

Hållbarhetsrapporten synliggjorde kultur- och fritidsnämndernas verksamheter med relevans för barn och ungas fritid. Den sammanställning av pågående och planerat arbete som presenteras här kompletterar hållbarhetsrapporten genom att synliggöra fler nämnders verksamheter, samt redogöra för nya beslut som fattats efter att hållbarhetsrapporten färdigställdes. För att samråda med berörda nämnder, såsom ingår i uppdraget, är förslaget att skicka hållbarhetsrapporten, tillsammans med sammanställningen, på remiss till berörda nämnder för ytterligare tillägg. Stadskontoret ser också att underlaget kan utgöra en grund för att få in nämndernas synpunkter på eventuellt ytterligare behov av intern och extern samverkan i staden som skulle kunna förstärka det pågående och/eller planerade arbetet.

Stadskontorets förslag

Stadskontorets förslag är därmed att kommunstyrelsens arbetsutskott, utan eget ställningstagande, skickar ärendet på remiss till fritidsnämnden, kulturnämnden, funktionsstödsnämnden, grundskolenämnden, arbetsmarknads- och socialnämnden, stadsbyggnadsnämnden och tekniska nämnden att besvaras senast den 30 april 2025 utifrån följande frågeställningar:

- Har nämnden ytterligare kompletteringar och/eller kommentarer i de delar som berör nämndens verksamhet?
- Ser nämnden behov av ytterligare samverkan och samarbete internt i kommunen och/eller externt med andra aktörer för att främja en jämlik fritid för barn och unga?

Ansvariga

Marcus Ohlström Enhetschef
Anna Westerling Ekonomidirektör
Agnes Wemme Nämndsekreterare
Andreas Norbrant Stadsdirektör